

INFORMACJA NORMALIZACYJNA JAKO PRZYKŁAD OFERTY BIBLIOTECZNEJ SKIEROWANEJ DO INŻYNIERÓW – OBECNYCH, PRZYSZŁYCH I NIE TYLKO...

Abstract: The university library has become a natural center for the provision of knowledge and information in the world of the knowledge society. It fulfills this role in a number of ways: through knowledge repositories, databases, patent information centers or points of standardization information. All these are areas of information activities are very important for all types of libraries, but what distinguishes a library of technical universities is the promotion of patent and standardization knowledge. Standardization is necessary for diverse social groups. Therefore the Main Library of UTP in Bydgoszcz offers an assistance in accessing the standardization knowledge for almost 50 years. In order to reach the other users than the academic ones, in 2003 the Standards Information Point started its activity in the Main Library. The article presents the history, objectives, governance and legal aspects of data protection. Particular emphasis is placed on the role of the Point in the creation of the university connection with the business environment of our region.

Słowa kluczowe: dokumenty normatywne, normy, normalizacja, informacja normalizacyjna, gospodarka

Świat pełen norm

Społeczeństwo wiedzy, to społeczeństwo w którym dominującą rolę pełni nauka i wytworzony przez nią kapitał intelektualny¹. Fundamentem takiego modelu społecznego jest gospodarka oparta na wiedzy². Z całą pewnością jednym z nieodłącznych składników takiej nowoczesnej gospodarki jest standaryzacja.

Nie jest przesadą twierdzenie, iż dzisiaj niemal każda dziedzina życia została poddana standaryzacji – wszystko jest znormalizowane... Taki stan najbardziej widoczny jest w procesach produkcji i sektorze usług. Próby ograniczenia spontaniczności i dowolności przy wytwarzaniu produktów są niemal

¹ A. Lipski, *Co wiemy o „społeczeństwie wiedzy”?*, [dostęp: 06.10.2015], http://www.ue.katowice.pl/uploads/media/11_A.Lipski_Co_wiemy_o_spoleczenstwie_wiedzy.pdf.

² A. Zachorowska-Mazurkiewicz, *Społeczeństwo wiedzy. Instytucjonalna analiza czynników promujących nowy model społeczny*, [dostęp: 06.10.2015], <http://www.instytut.info/IIIkonf/referaty/3c/GOW%202007%20zachorowska%20mazurkiewicz.pdf>.

tak stare, jak sama ludzkość, chociaż nie ma tu zgody badaczy co do tego, czy te racjonalne działania, podejmowane w dawnych czasach, to już normalizacja, czy jeszcze nie³. Od czasów rewolucji przemysłowej proces dążenia do uzyskania optymalnego uporządkowania w różnych dziedzinach wytwórczości zaczął nabierać tak szybkiego tempa, że konieczne stało się ujęcie go w zinstytucjonalizowane ramy i powołanie do życia organizacji służących wyłącznie do prowadzenia prac normalizacyjnych. Prekursorem w tej dziedzinie była Wielka Brytania, która w 1901 r. utworzyła pierwszą na świecie instytucję normalizacyjną – British Standard Institute, mającą służyć współczesnemu społeczeństwu poprzez opracowywanie, wdrażanie i udostępnianie norm. A społeczeństwo to zarówno grupa wytwórców, jak i grupa konsumentów. Gdzie szukać wiedzy potrzebnej obu grupom? O jakiej wiedzy mowa?

Czym jest normalizacja i jak z niej korzystać?

Zgodnie z definicją zawartą w dokumencie PN-EN 45020:2009 *Normalizacja i dziedziny związane – terminologia ogólna*, normalizacja to „działalność mająca na celu uzyskanie optymalnego, w danych okolicznościach, stopnia uporządkowania w określonym zakresie, poprzez ustalanie postanowień przeznaczonych do powszechnego i wielokrotnego stosowania, dotyczących problemów istniejących lub możliwych do wystąpienia. Działalność ta polega w szczególności na opracowywaniu, publikowaniu i wdrażaniu norm”⁴. One z kolei mają za zadanie zaproponować użytkownikowi (są do dobrowolnego stosowania!) rozwiązanie ważnych problemów z różnych dziedzin społecznego życia. Zagadnienia najczęściej kojarzone z normalizacją to: jakość wyrobów i usług, technologia żywności, ochrona środowiska, bezpieczeństwo podczas użytkowania wyrobów, bezpieczeństwo i higiena pracy. Jednakże to nie wszystko. Obecnie normalizacja obejmuje także te sektory życia, które zdecydowanie wykraczają poza wspomniane dziedziny związane z techniką. Przykładem może być norma PN-ISO 26000:2012 dotycząca odpowiedzialności społecznej – grupy zagadnień skoncentrowanych na kwestiach dotyczących zaangażowania społecznego, na rzecz rozwoju społeczności lokalnej, środowiska, praw człowieka, uczciwych praktyk, zrównoważonego rozwoju, szerzej pojętych zagadnień konsumenckich⁵.

Jak zatem czerpać korzyści z normalizacji? Najprościej – poprzez świadomy w niej udział. Można, chociaż oczywiście nie trzeba, wstąpić do grona ekspertów zrzeszonych w Komitetach Technicznych Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (PKN), ale warto śledzić prace tych zespołów w dziedzinach, które

³ W. Ciołek, *Gdy normalizacja stawiała pierwsze kroki*, „Normalizacja” 2005, nr 9, s. 18–25.

⁴ PN-EN 45020:2009. *Normalizacja i dziedziny związane – terminologia ogólna*.

⁵ A. Gruszka, *ISO 26000:2010 – czym jest i co zawiera?*, „Wiadomości PKN. Normalizacja” 2012, nr 4, s. 3–4, [dostęp: 03.03.2015], http://www.pkn.pl/sites/default/files/w4_2012.pdf.

nas interesują, wyrażać opinie o projektach nowych norm, zgłoszonych do tak zwanej ankiety powszechnej. Ta sfera otwiera szczególnie szerokie pole do aktywności dla inżynierów (przyszłych i obecnych), naukowców i przedsiębiorców. Osoby zaliczające się do grona konsumenckiego mogą i powinny, dla własnej korzyści, znać choćby pobieżnie tematykę pewnych dokumentów normalizacyjnych (na przykład z serii ISO), czy znaczenie niektórych symboli używanych na dostępnych w handlu wyrobach (jak znak bezpieczeństwa produktów CE). Drogą do świadomego korzystania z normalizacji jest więc edukacja.

Polityka edukacyjna

Zdecydowana większość społeczeństwa to tak zwani bierni użytkownicy normalizacji. Często nie są oni świadomi jej istnienia, a co dopiero znaczenia w życiu codziennym, praktyce zawodowej i w osiąganiu sukcesu ekonomicznego⁶. Tę sytuację może poprawić jedynie edukacja normalizacyjna⁷.

Ustawa o normalizacji z 3 kwietnia 1993 r., a następnie kolejna z dnia 12 września 2002 r.⁸ nakłada na krajową jednostkę normalizacyjną, czyli Polski Komitet Normalizacyjny w Warszawie, obowiązek zorganizowania działalności promującej i popularyzującej różnorakie działania dotyczące normalizacji. Powstała zatem myśl, aby wzorem krajowych jednostek normalizacyjnych, istniejących w krajach takich jak Niemcy czy Francja, zorganizować sieć punktów, których zadaniem byłaby zarówno promocja wiedzy normalizacyjnej, jak też poprawienie dostępu do wydawnictw normalizacyjnych, szczególnie Polskich Norm, dla osób zainteresowanych, zwłaszcza przedsiębiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw z różnych regionów Polski⁹. Początkowo organizację punktów informacji normalizacyjnej (PIN-ów) oparto o instytuty naukowe (1994 r. – Instytut Technologii Nafty w Krakowie, 1995 r. – Centrum Techniki Okrętowej w Gdańsku) lub utworzono przy zakładach przemysłowych (1995 r. – Kombinat PZL HYDRAL S.A. we Wrocławiu, 1997 r. – H. Cegielski S.A. w Poznaniu czy 1998 r. – Stocznia Szczecińska). Po kilku latach stało się oczywiste, że popularyzacja wiedzy normalizacyjnej nie powiedzie się bez zaangażowania ze strony uczelni, a zwłaszcza uczelnianych bibliotek. Z tą myślą, w 2002 r. podjęto decyzję o przeniesieniu PIN-u z Kombinat

⁶ M. Koroś, *Z normalizacją na Ty. Wywiad z panem dr. inż. Tomaszem Schweitzerem, prezesem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego*, „Eduktor Zawodowy”, [dostęp: 02.03.2015], <http://edukator.koweziu.edu.pl/index.php/wywiady/1028-z-normalizacja-na-ty-wywiad-z-panem-dr-inz-tomaszem-schweitzerem-prezesem-polskiego-komitetu-normalizacyjnego>.

⁷ *Strategia PKN dotycząca edukacji normalizacyjnej*, [dostęp: 02.03.2015], http://www.pkn.pl/sites/default/files/strategia_edukacji_normalizacyjnej.pdf.

⁸ Ustawa z dnia 12 września 2002 roku o normalizacji, „Dziennik Ustaw” 2002, nr 169, poz. 1386, s. 5.

⁹ H. Kłodnicka, *Krajowa sieć regionalnych punktów informacji normalizacyjnej autoryzowanych przez PKN*, „Normalizacja” 2004, nr 6, s. 13–17.

HYDRAL do ówczesnej Biblioteki Głównej i Ośrodka Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej, a w Szczecinie – ze stoczni do Biblioteki Głównej ówczesnej Politechniki Szczecińskiej. Biblioteki innych uczelni, szczególnie tych, które kształcą studentów na kierunkach technicznych i z myślą o nich gromadzą zbiory dokumentów normalizacyjnych, zachęczone sukcesem wspomnianych wyżej ośrodków, także podjęły decyzję o zorganizowaniu u siebie podobnych Punktów¹⁰.

Informacja normalizacyjna w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w nowych ramach

Wśród tego grona dość szybko, bo w listopadzie 2003 r. znalazła się Biblioteka Główna ówczesnej Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy (dziś Uniwersytet Techniczno-Przyrodniczy, UTP). Nasza placówka była dobrze przygotowana do pełnienia tej nowej, większej roli. Zasoby dokumentów normalizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem Polskich Norm i dawnych Branżowych Norm, od początku funkcjonowania Biblioteki (1951 r.) stanowiły ważną część jej zasobów¹¹. Przez pierwsze lata istnienia najpierw Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej, a od 1964 r. Wyższej Szkoły Inżynierskiej, ten rodzaj zbiorów gromadzono w sposób dorywczy – w zależności od najpilniejszych potrzeb i możliwości finansowych. Norma, która figuruje jako pierwsza w najstarszym inwentarzu Polskich Norm to PN/I-59003:1950 *Narzędzia rzemieślnicze. Młotek murarski*. Od 1970 r. uczelnia dysponowała już kompletnym, aktualizowanym na bieżąco zbiorem zarówno Polskich, jak i Branżowych Norm, jedynym w Bydgoszczy¹².

Niestety, z czasem rosnące ceny norm spowodowały, że dotychczasowa chluba biblioteki – kompletny zbiór Polskich Norm (PN), przestał nim być. Zakupy dokonywane drogą corocznej prenumeraty objęły wyłącznie te dziedziny Międzynarodowej Klasyfikacji Norm – International Classification for Standards (ICS), które ściśle odpowiadały profilom kształcenia na uczelni oraz prowadzonym badaniom naukowym. Mimo to, aż ponad 30% budżetu bibliotecznego, przeznaczonego na zakupy, zaczęła pochłaniać prenumerata norm. Szkolenia dla kadr bibliotecznych, zajmujących się zagadnieniami normalizacyjnymi także kosztowały немало. Pojawiła się też świadomość, że nie tylko utwory literackie, ale także Polskie Normy są objęte prawami autorskimi. Konieczność ich przestrzegania wymagała zabronienia użytkownikom kopiowania

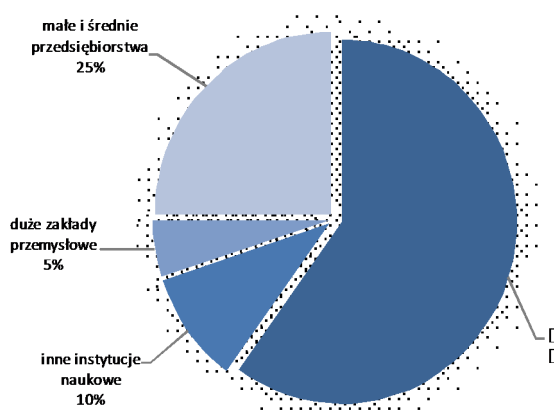
¹⁰B. Liszkiewicz, *Punkty udostępniania i dystrybucji dokumentów normalizacyjnych*, „Normalizacja” 2006, nr 9, s. 19–21.

¹¹T. Skibicka, *Normy, opisy patentowe, literatura firmowa w zbiorach Biblioteki Głównej Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy*, „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 2002, nr 2 (38), s. 20–25.

¹²E. Bukaluk, T. Skibicka, *I rok działalności Punktu Informacji Normalizacyjnej w Bibliotece Głównej ATR*, „Biuletyn Informacyjny ATR” 2005, nr 1, s. 25–26.

norm jakąkolwiek techniką. W tej sytuacji, nawiązanie współpracy z PKN i utworzenie Punktu Informacji Normalizacyjnej (PIN) autoryzowanego przez Komitet okazało się idealnym sposobem na rozwiązanie tych problemów. Po podpisaniu *Umowy o współpracy* przez JM Rektora oraz Prezesa PKN, nastąpiło uzupełnienie bibliotecznej kolekcji norm o brakujące dokumenty. Tym sposobem znowu mogliśmy oferować użytkownikom jedyny, pełny zbiór PN w regionie kujawsko-pomorskim! Entuzjastycznie nastawieni bibliotekarze, pracujący w PIN rozpoczęli akcję reklamującą nowe oblicze Punktu, czyli nie tylko dostęp do profesjonalnej informacji normalizacyjnej, możliwość wglądu do stale aktualizowanej, pełnej kolekcji norm, dla studentów i pracowników uczelni – legalne kopiowanie fragmentów norm, ale także możliwość zakupu dokumentów normalizacyjnych. Dzięki 30% marży uzyskiwanej ze sprzedaży, ta strona działalności Punktu stała się ważna dla zasilania bibliotecznego budżetu w dodatkowe środki. Był to dodatkowy bodziec dla bibliotekarzy z PIN, aby szeroko rozpropagować działalność Punktu. Odpowiednie informacje pojawiły się więc na stronie internetowej Biblioteki, w regionalnych czasopismach („Gazeta Pomorska” – dodatek „Firma”, czasopismach „Region Wita” i „Promocje Pomorskie”, „Biuletyn Informacyjny ATR”). Opracowano ulotki, rozprowadzane przez uczelniane Biuro Karier, Stowarzyszenie Absolwentów, Biuro Wnalezczości i Innowacyjności. Wykorzystano kontakty pracowników, zwłaszcza z wydziałów technicznych uczelni, z użytkownikami z otoczenia gospodarczego. Wspomniane wysiłki zaowocowały znacznym wzrostem zainteresowania ofertą Punktu. Ponad połowę użytkowników stanowili studenci i pracownicy naszej uczelni (60%). Oprócz nich odnotowaliśmy pracowników innych instytucji naukowych z naszego regionu (10%). Jednym z naczelných zadań, jakie wówczas postawiliśmy sobie tworząc PIN, było powiązanie nauki z przemysłem. W znacznej mierze cel ten udało się osiągnąć, gdyż 5% naszych użytkowników to byli przedstawiciele dużych zakładów przemysłowych, a 25% to pracownicy małych i średnich przedsiębiorstw. Stopniowo zwiększył się obszar oddziaływania Punktu, począwszy od Bydgoszczy, Torunia, Grudziądza czy Inowrocławia, do innych, mniejszych miast regionu: Brodnicy, Aleksandrowa Kujawskiego, Rypina, Strzelna, Janikowa, Świecia, Więcborka. Z chwilą uruchomienia sklepu internetowego wydawnictw normalizacyjnych, pojawili się chętni na zakup norm z całej Polski, w tym wielu stałych odbiorców. Ta forma sprzedaży stała się tak wygodna i popularna, iż w krótkim czasie zamówienia składane internetowo stanowiły 99% wszystkich zamówień.

Przy wzrastającej corocznie liczbie zarówno użytkowników informacji normalizacyjnej, jak i klientów dokonujących zakupu w naszym Punkcie, w widoczny sposób stał się zauważalny duży przyrost kontaktów z przedstawicielami otoczenia gospodarczego, zarazem przekładający się w bardzo wymierny sposób na wzrost dochodowości Punktu. Ku zadowoleniu tak użytkowników, jak i bibliotekarzy, taki stan utrzymywał się do końca trwania Punktu w tej formie, czyli do grudnia 2010 r.

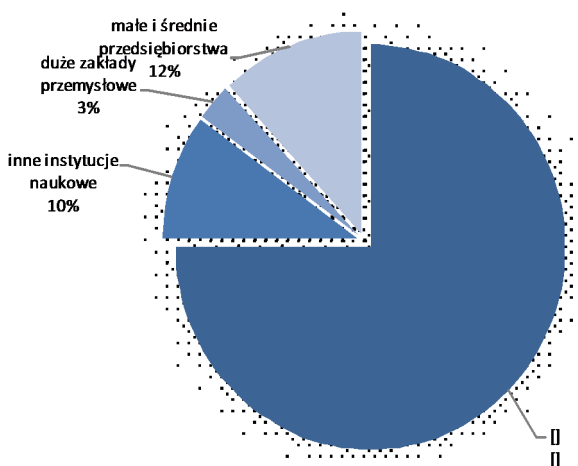
Rys. 1. Użytkownicy Punktu Informacji Normalizacyjnej w latach 2003-2010 wg danych statystycznych Biblioteki Głównej UTP
 Źródło: opracowanie własne.

Punkt Informacji Normalizacyjnej – reaktywacja

W styczniu 2011 r. Polski Komitet Normalizacyjny podjął decyzję o zmianie zasad współpracy z uczelniami. Wpłynęło na to z informatyzowanie technik sprzedaży w Komitecie, w tym utworzenie firmowego sklepu internetowego. W tej sytuacji PKN nie widział już powodu, aby kontynuować sprzedaż norm rozproszoną w punktach usytuowanych w całej Polsce. Położono nacisk na zastąpienie norm drukowanych na papierze wydawnictwami elektronicznymi. Wyłącznie w wydaniu elektronicznym zaczął się ukazywać także periodyk „Normalizacja”, już jako „Wiadomości PKN. Normalizacja”. Z ekonomicznego punktu widzenia, straciło sens dostarczanie Punktem norm w postaci drukowanej, na rzecz dostępu do kolekcji Polskich Norm posadowionej na serwerach PKN. Rzecz jasna, taki dostęp wymaga od użytkownika spełnienia szeregu warunków, gwarantujących pełne bezpieczeństwo zgromadzonych danych. W tej sytuacji konieczne stało się rozważenie, co będzie bardziej korzystne dla uczelnianych bibliotek: współpraca na nowych zasadach, czy też powrót do czasów, kiedy biblioteczne kolekcje norm powiększono drogą prenumeraty bądź doraźnego zakupu. Niektóre dotychczasowe punkty zrezygnowały z podpisania umowy na nowych warunkach, zaś inne, w tym BG UTP, podjęły to wyzwanie¹³. Za przyjęciem warunków PKN-u, oprócz kwestii ekonomicznych, stała chęć zachowania dobrej opinii w oczach użytkowników i obawa przed utratą latami wypracowanej marki. Podstawowym warunkiem dostępu do pełnej kolekcji było wdrożenie, utrzymanie i doskonalenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI), zgodnego z wymaganiami normy PN-ISO/IEC

¹³ Uczelnie współpracujące z PKN, [dostęp: 05.03.2015], <http://pkn.pl/sw-uczelnie-wspolpracujace>.

27001, potwierdzonego uzyskaniem świadectwa zgodności wydanego przez jednostkę certyfikującą (PKN lub innego audytora). Jak wyglądał ten proces w innych uczelniach, opisano już w literaturze¹⁴. W naszej bibliotece intensywne prace nad wdrożeniem SZBI podjęto w marcu 2011 r. Natężenie prac podyktowane było krótkim terminem wdrożenia systemu – najpóźniej do końca 2011 r. Przy pełnej mobilizacji pracowników Punktu Informacji Normalizacyjnej, dzięki ich pozytywnemu podejściu do nowych wyzwań, jak również przy merytorycznym wsparciu doświadczonego pracownika naukowego Wydziału Inżynierii Mechanicznej oraz profesjonalnej firmy audytorskiej, udało się z sukcesem wdrożyć SZBI, jako pierwszej biblioteki w Polsce, co zostało potwierdzone za pomocą audytu, przeprowadzonego przez PKN we wrześniu 2011 r. Corocznie Punkt poddawany jest także audytom nadzoru systemu, przeprowadzanym przez specjalistów z PKN-u. Dzięki temu Biblioteka nadal może oferować zarówno użytkownikom z Uczelni, jak też wszystkim zainteresowanym kompletny (ponad 30 tys. dokumentów) zasób aktualnych Polskich Norm w wersji elektronicznej.

Rys. 2. Użytkownicy Punktu Informacji Normalizacyjnej 2011–2015
wg danych statystycznych Biblioteki Głównej UTP

Źródło: opracowanie własne.

Jednakże brak możliwości prowadzenia sprzedaży wydawnictw normalizacyjnych w Punkcie znacząco wpłynął na kształt struktury użytkowników PIN-u. Podobnie, jak w czasach przed utworzeniem Punktu, obecnie głównym

¹⁴ D. Kapinos, *Informacja normalizacyjna w szkole wyższej*, „Forum Bibliotek medycznych” 2011, nr 1, s. 81–83, [dostęp: 05.03.2015], <http://bg.umed.lodz.pl/images/wydawnictwa/forum/ForumNr7.pdf>.

odbiorcą wiedzy normalizacyjnej pozostało środowisko uczelniane. Takie zjawisko odnotowano także w innych ośrodkach akademickich¹⁵.

Edukacja normalizacyjna w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego

Przekonani o tym, jak ważną rolę w kształceniu studentów, szczególnie nauk technicznych stanowi edukacja normalizacyjna, pracownicy Punktu podjęli się prowadzenia zajęć dydaktycznych w ramach przedmiotu „Podstawy normalizacji”. Jego nazwa, w sposób automatyczny sugerująca treści nauczania, została zaproponowana przez PKN. Nauczyciele akademicy z Wydziału Inżynierii Mechanicznej wysunęli sugestię, aby nazwę „Podstawy Normalizacji” rozszerzyć o dopisek „w pracy inżyniera” i zamiast koncentrować się na podstawach i definicjach, przybliżyć uczestnikom kursu znaczenie normalizacji w działalności technicznej i gospodarczej, czyli w przyszłej pracy zawodowej obecnych studentów. Podjęto zatem decyzję, aby uczestnikami zajęć byli studenci ostatnich lat studiów (a nie pierwszych, jak pierwotnie planowano), gdyż to właśnie oni niebawem podejmą pracę – głównie w przemyśle i sektorach związanych z zarządzaniem. Wówczas aktualna wiedza o normalizacji, jako świeżo nabyta, może być najlepiej wykorzystana w praktyce. Treści nauczania przedmiotu „Podstawy normalizacji w pracy inżyniera” zostały oparte na podręczniku *Normalizacja* pod red. T. Schweitzera¹⁶, *Ustawie o normalizacji* z 12.09.2002 r.¹⁷ oraz na doświadczeniu zawodowym osób prowadzących zajęcia, od lat związanych najpierw z Sekcją Zbiorów Specjalnych, a następnie z Punktem Informacji Normalizacyjnej. Przydatny okazuje się także, stworzony przez PKN, Portal Wiedzy Normalizacyjnej¹⁸. Ciekawym sposobem na uzupełnienie i rozszerzenie wiedzy normalizacyjnej stały się wykłady przeznaczone dla studentów i nauczycieli akademickich, odbywające się raz do roku w Regionalnym Centrum Innowacyjności UTP, organizowane przez PIN, lecz opracowywane i prowadzone przez pracowników Wydziału Certyfikacji PKN. Wiodącym tematem tych spotkań jest ocena zgodności produktów, usług i systemów z Polską Normą, związanej z tym certyfikacji dobrowolnej i obowiązkowej, jak też znaczenia znaku PN tak dla producentów, jak i dla konsumentów. Kończące spotkania dyskusje dodatkowo przybliżają tematykę zastosowania norm w przyszłej praktyce inżynierskiej.

¹⁵ A. Komperda, B. Urbańczyk, M. Ziółek, *Czy potencjał informacyjny biblioteki akademickiej może służyć współpracy nauki z innowacyjną gospodarką*, IV Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy, Wrocław 19-21.06.2013, s. 9, [dostęp: 16.03.2015], http://www.wsb.pwr.wroc.pl/files/prv/id105/IV%20WSB%20prezentacje/19%20czerwca%20-%20sroda%201%20Sesja/01.%20Komperda_Urbanczyk_Ziolek_Czy_potencjal.pdf.

¹⁶ *Normalizacja*, red. T. Schweitzer, Warszawa 2010.

¹⁷ *Ustawa z dnia 12 września 2002 roku o normalizacji*, „Dziennik Ustaw” 2002, nr 169, poz. 1386.

¹⁸ Portal Wiedzy Normalizacyjnej, [dostęp: 17.03.2015], <http://wiedza.pkn.pl>.

Podsumowanie

Biblioteka uczelniana stała się naturalnym ośrodkiem dostarczania szeroko rozumianej wiedzy i informacji. Jest czymś oczywistym, że powinnością biblioteki uczelni technicznej jest zapewnienie również informacji normalizacyjnej. Takie zadania spełnia Punkt Informacji Normalizacyjnej. Czy było warto zabiegać o jego powstanie oraz dokładać starań, aby mógł kontynuować swoją działalność? Odpowiedź nasuwa się poprzez analizę zysków (pośrednich i bezpośrednich) oraz poniesionych nakładów. Korzyści odczuwane bezpośrednio, to podtrzymanie wizerunku renomowanego punktu, certyfikowanego przez PKN, oferującego zainteresowanym natychmiastowy dostęp do pełnej kolekcji Polskich Norm oraz innych dokumentów normalizacyjnych. Bardzo ważnym aspektem jest możliwość legalnego kopiowania fragmentów norm dla celów naukowych i dydaktycznych. Pozwala to użytkownikom pozostawać w zgodzie z przepisami *Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*¹⁹. Nie bez znaczenia jest także ułatwiony dostęp do wiedzy normalizacyjnej oferowanej za pomocą szkoleń, wykładów, pomocy naukowych. Wszystko to wymagało poniesienia odpowiednich nakładów. W pierwszym okresie działalności najpilniejsze było uzyskanie przez bibliotekarzy nowych kwalifikacji, zwłaszcza dotyczących prowadzenia obsługi finansowej sprzedaży norm. Obecnie muszą oni dysponować wiedzą konieczną do utrzymania i doskonalenia Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji. Nie mieliśmy wątpliwości, że warto podjąć to wyzwanie, nawet ze względów wyłącznie ekonomicznych (koszt wdrożenia i utrzymywania SZBI jest nadal niższy, niż prenumerata norm).

Z uwagi na to, że obecnie działalność Punktu skupia się na dostarczaniu wiedzy z zakresu informacji normalizacyjnej, jesteśmy przekonani, że aktualne wysiłki przyniosą oczekiwane efekty w przyszłości. Już teraz studenci UTP w Bydgoszczy wykazują znajomość zagadnień konsumenckich i są świadomi przydatności norm w życiu codziennym. Z kolei jako przyszli przedstawiciele sfery producenckiej (świata gospodarczego) znają korzyści ze stosowania norm w działalności przemysłowej i w biznesie. Mają świadomość, że normalizacja ma znaczący wpływ na konkurencyjność przedsiębiorstw, wzrost ich produktywności przy jednoczesnej redukcji kosztów, zapobiega powstawaniu barier w handlu oraz ułatwia współpracę techniczną. Wpływa na doskonalenie jakości wyrobów, procesów i usług, przyczynia się do poprawy ochrony konsumentów, powoduje wzrost bezpieczeństwa pracy, skuteczniejszą ochronę zdrowia i życia ludzkiego oraz środowiska. Jest tak, bowiem dzisiejszy świat wymaga nie tylko ciągłego postępu technicznego, nieustającego zwiększenia zdolności produkcyjnych, ale też efektywności i bezpieczeństwa. Na tym polu informacja normalizacyjna jest nie do przecenienia.

¹⁹ *Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, „Dziennik Ustaw” 1994, nr 24, poz. 83.

Bibliografia

- Bukaluk E., Skibicka T., *I rok działalności Punktu Informacji Normalizacyjnej w Bibliotece Głównej ATR*, „Biuletyn Informacyjny ATR” 2005, nr 1, s. 25–26
- Ciołek W., *Gdy normalizacja stawiała pierwsze kroki*, „Normalizacja” 2005, nr 9, s. 18–25.
- Gruszka A., *ISO 26000:2010 – czym jest i co zawiera?*, „Wiadomości PKN. Normalizacja” 2012, nr 4, s. 3–4, [dostęp: 03.03.2015], http://www.pkn.pl/sites/default/files/sw4_2012.pdf.
- Kapinos D., *Informacja normalizacyjna w szkole wyższej*, „Forum Bibliotek medycznych” 2011, nr 1, s. 81–83, [dostęp: 05.03.2015], <http://bg.umed.lodz.pl/images/wydawnictwa/forum/ForumNr7.pdf>.
- Kłodnicka H., *Krajowa sieć regionalnych punktów informacji normalizacyjnej autoryzowanych przez PKN*, „Normalizacja” 2004, nr 6, s. 13–17.
- Komperda A., Urbańczyk B., Ziółek M., *Czy potencjał informacyjny biblioteki akademickiej może służyć współpracy nauki z innowacyjną gospodarką*, IV Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy, Wrocław 19-21. 06. 2013, s. 9, [dostęp: 16.03.2015], http://www.wsb.pwr.wroc.pl/files/prv/id105/IV%20WSB%20prezentacje/19%20czerwca%20-%20sroda/%20I%20Sesja/01.%20Komperda_Urbańczyk_Ziolek_Czy_potencjal.pdf.
- Koroś M., *Z normalizacją na Ty. Wywiad z panem dr. inż. Tomaszem Schweitzerem, prezesem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego*, „Edukator Zawodowy”, [dostęp: 02.03.2015], <http://edukator.koweziu.edu.pl/index.php/wywiady/1028-z-normalizacja-na-ty-wywiad-z-panem-dr-inz-tomaszem-schweitzerem-prezesem-polskiego-komitetu-normalizacyjnego>.
- Lipski A., *Co wiemy o „społeczeństwie wiedzy”?*, [dostęp: 06.10.2015], http://www.ue.kato.wice.pl/uploads/media/11_A.Lipski_Co_wiemy_o_spoleczenstwie_wiedzy.pdf.
- Liszkiewicz B., *Punkty udostępniania i dystrybucji dokumentów normalizacyjnych*, „Normalizacja” 2006, nr 9, s. 19–21.
- Normalizacja*, red. T. Schweitzer, Warszawa 2010.
- PN-EN 45020:2009. *Normalizacja i dziedziny związane – terminologia ogólna*.
- Portal Wiedzy Normalizacyjnej, [dostęp: 17.03.2015], <http://wiedza.pkn.pl>.
- Skibicka T., *Normy, opisy patentowe, literatura firmowa w zbiorach Biblioteki Głównej Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy*, „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 2002, nr 2 (38), s. 20–25.
- Strategia PKN dotycząca edukacji normalizacyjnej*, [dostęp: 02.03.2015], http://www.pkn.pl/sites/default/files/strategia_edukacji_normalizacyjnej.pdf.
- Uczelnie współpracujące z PKN [dostęp: 05.03.2015], <http://pkn.pl/sw-uczelnie-wspolpracujace>.
- Ustawa z dnia 12 września 2002 roku o normalizacji*, „Dziennik Ustaw” 2002, nr 169, poz. 1386.
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, „Dziennik Ustaw” 1994, nr 24, poz. 83.
- Zachorowska-Mazurkiewicz A., *Społeczeństwo wiedzy. Instytucjonalna analiza czynników promujących nowy model społeczny*, [dostęp: 06.10.2015], <http://www.instytut.info/IIIkonf/referaty/3c/GOW%202007%20zachorowska%20mazurkiewicz.pdf>.